

Rozdział 4. Sekty w rodzinie¹

4.1. Wprowadzenie

W Polsce, podobnie jak w innych krajach, sekty działały od dawna, lecz szybki wzrost ich liczby nastąpił po 1989 roku, na skutek przemian społeczno-gospodarczo-politycznych. Władze komunistyczne nie były zainteresowane funkcjonowaniem organizacji o alternatywnym i konkurencyjnym charakterze, które mogłyby zagrozić ustalonemu porządkowi, aczkolwiek zezwalały na istnienie niewielkiej liczby związków wyznaniowych i Kościołów, by w ten sposób osłabić oddziaływanie na społeczeństwo opozycyjnego Kościoła katolickiego. Rok 1989 przyniósł wraz z nowym ustawodawstwem wiele zmian. Liczba zarejestrowanych związków wyznaniowych i Kościołów wzrosła kilkukrotnie w stosunku do lat minionych, znacząco wzrosła też liczba złożonych wniosków o rejestrację – z czego wiele odrzucono².

Źródła katolickie szacują, że w Polsce działa ponad 300 sekt. Z nieoficjalnych danych policji wynika, iż pod wpływem sekt i nowych ruchów religijnych może się znajdować kilkadziesiąt tysięcy Polaków. Według socjologów w naszym kraju działa około 400 sekt religijnych oraz 1000 mniejszych organizacji o strukturze i sposobach działania podobnych do sekciarskich. W kręgu funkcjonowania sekt znajduje się od kilkuset tysięcy do ponad miliona obywateli³.

Szacuje się, że na świecie funkcjonuje ponad 100 milionów wyznawców różnych sekt, co stanowi 2,2% ludności świata. Połowa z nich zamieszkuje Amerykę Łacińską. Możliwe, że na świecie liczba sekt osiągnęła nawet 22 tys., z czego w Europie Zachodniej funkcjonuje ich 1,5 tys. Podobnie rzecz wygląda w Polsce. Nie istnieją bowiem statystyki ukazujące faktyczną liczbę ofiar dotkniętych konsekwencjami działalności destrukcyjnej. Liczbę takich przypadków szacuje się od 300 tys. do miliona.

¹ Rozdział opracowany na podstawie artykułu: S. Bębas, *Nowe media a problem sekt*, [w:] M. Parzyszek, M. Samorańska (red.), *Pedagogika rodziny w teorii i praktyce. Rodzina – wsparcie i pomoc*, Lublin 2017, s. 111–129.

² G. Mikrut, K. Wiktor, *Sekty – za zamkniętymi drzwiami*, Kraków 2004, s. 178.

³ Z. Zborowski, *Sidla toksycznego proroka*, „Sztandar” 1996, nr 129, z. 5–7.

Zespół ds. Sekt utworzony przy Komendzie Głównej Policji w Warszawie w 1999 roku podawał liczbę 350 tys. ofiar⁴. Sekty stanowią alternatywę dla wszelkich religii i Kościołów, a także dla ogólnie panującego w społeczeństwie stylu życia, który szczególnie w obecnych czasach często jawi się jako niesprzyjający człowiekowi.

Powstawanie sekt jest zjawiskiem ogólnoswiatowym występującym wszędzie tam, gdzie ma miejsce aktywność społeczno-religijna człowieka. Ludzie coraz częściej czują się zagubieni i niepewni jutra, zaburzeniu ulegają naturalne relacje międzyludzkie, takie jak: miłość, przyjaźń czy zwykłe koleżeństwo⁵. Do codziennego życia, kontaktów międzyludzkich, akceptowanego systemu wartości, czy nawet procesów edukacyjnych, dostają się: przemoc, agresja, nietolerancja⁶.

Sekty coraz częściej przenoszą swoją działalność do sieci. Aktywność sekt w obszarze internetu może być niezwykle niebezpieczna. Internet umożliwia formowanie się na dużą skalę podejrzanych wspólnot kulturowych i sprzyja nakłanianiu ich członków do tragicznych i nieodwracalnych w skutkach zachowań. Istnieje także duża liczba sekt internetowych funkcjonujących w ścisłym powiązaniu z nowoczesnymi technologiami. Działalność sekt w sieci przybiera różny charakter, m.in.: zachęcanie do praktykowania nowego rodzaju medytacji, uczestnictwo w rytuałach magicznych, różnego rodzaju wizje, halucynacje i nawiedzenia. Skutkiem obecności sekt w świecie wirtualnym jest chaos wśród pojęć i treści funkcjonujących w społeczeństwie. Takie treści, jak: satanistyczne, okultystyczne, magiczne, pseudoreligijne, zdobywają szerokie grono odbiorców wśród internautów, zwłaszcza ludzi młodych, bez względu na wynikające z tego szkody społeczne. Internet, ale także film, muzyka, gry komputerowe czy prasa stały się współcześnie dla sekt doskonałymi narzędziami do pozyskiwania nowych członków.

W niniejszym rozdziale przedstawiony zostanie stan wiedzy dotyczący sekt w rodzinie. Podjęte zostaną takie zagadnienia, jak: pojęcie sekty, cechy, podział i klasyfikacja sekt, analiza przyczyn popularności i skutki przynależności do sekt, charakterystyka internetu jako przestrzeni werbowania nowych członków do sekt czy działalność sekt w cyberprzestrzeni.

⁴ M. Mancewicz, *Rozważania terminologiczne nad pojęciem sekta*, [w:] D. Grzesiak-Witek, P. Witek (red.), *Sekty jako zagrożenie i wyzwanie XXI wieku*, Sandomierz 2010; I. Kamiński, *Badania nad sektami i nowymi ruchami religijnymi. Statystyka, literatura i inne źródła wiedzy o sektach*, [w:] I. Kamiński, M. Płodowski (red.), *Sekty. Obrona czy tolerancja? Zagadnienia społeczno-prawne*, Toruń 2008.

⁵ E. Mudrak, *Fenomen sekt*, Kraków 2007, s. 9.

⁶ S. Kawula, *Agresja a dysonans społeczny. Między przemocą a syntonią w szkole*, [w:] S. Kawula, H. Machel (red.), *Podkultury młodzieżowe w środowisku szkolnym i pozaszkolnym*, Toruń 1997, s. 20.

4.2. Pojęcie sekty

Zdefiniowanie pojęcia sekty stwarza olbrzymie trudności. Składają się na to różne przyczyny. Sekty stanowią zróżnicowaną, niejednoznaczną, skomplikowaną rzeczywistość, są zjawiskiem dynamicznym, trudnym do uchwycenia i dokładnej analizy⁷. Nieustannej ewolucji podlega obszar ich oddziaływania oraz charakter prowadzonej przez nie działalności.

Termin „sekta” wywodzi się z języka łacińskiego. Słowo *secta* wywodzi się od czasownika *sequor* – „iść, podążać za kimś”. Stąd słowniki wyjaśniają: „sekta” – „droga, którą się podąża, sposób postępowania”. Niektórzy wolą stosować określenia: „grupa, ruch”⁸. Współcześnie można spotkać różne definicje sekty. Ta różnorodność świadczy o trudności z jednoznacznym określeniem tego, czym jest sekta.

W odbiorze społecznym słowo „sekta” jest nacechowane negatywnie. Prawdopodobnie spowodowane jest to patologią i dewiacją, które potocznie kojarzone są z ich działalnością⁹. Aby ułatwić zrozumienie omawianego problemu, należy dokonać przeglądu interpretacji tego terminu, ze wskazaniem na definicję funkcjonalną, wolną od wartości oceniających.

E. Troeltsch pisze, że sekty to:

odróżniające się od oficjalnego Kościoła grupy, które zachowują określone elementy idei chrześcijańskiej, kultywują je w oderwaniu od innych, czyniąc to jednak w taki sposób, że w konsekwencji przeciwstawiają się doktrynie Kościoła i wyłamują się ze wspólnoty, którą on stanowi¹⁰.

⁷ M.C. Burrell, *Wyzwanie kultów*, Warszawa 1998, s. 37; G. Rowiński, M. Purzycka, *Inne niebo czy w sieci szalonego proroka*, Warszawa 1998, s. 17; T. Paleczny, *Sekty w poszukiwaniu utraconego raju*, Warszawa 1995, s. 28; W. Piwowski, *Socjologia religii*, Lublin 1996, s. 70–71; E. Troeltsch, *Kościół a sekta*, [w:] F. Adamski (red.), *Socjologia religii*, Kraków 1983, s. 105; J. Wach, *Socjologia religii*, Warszawa 1961, s. 199; D. Kuncewicz, T. Opolska, M. Wasiak, *Sekty – przedmiot fascynacji i zagrożenia*, Warszawa 2000, s. 6; S. Hassan, *Psychomanipulacja w sektach*, Łódź 1997, s. 26; E. Barker, *Nowe ruchy religijne*, Kraków 1997, s. 48; A. Posacki, *Sekty – zagrożeniem i wyzwaniem*, Częstochowa 2004; D. Kuncewicz, *Psychomanipulacja a młodzież*, Lublin 2002, s. 9–16; tenże, *Kontrowersyjne grupy religijne*, Tychy 2005; G. Rowiński, *W niewoli sekty*, Warszawa 2001, s. 21.

⁸ Por. Z. Pawłowicz, *Kościół i sekty w Polsce*, Gdańsk 1992, s. 109; X.L. Dufour, *Słownik Nowego Testamentu*, Poznań 1981, s. 561; A. Zwoliński, *Sekty... Dlaczego?* Warszawa 1998, s. 10.

⁹ M. Szostak, *Sekty destrukcyjne. Studium metodologiczno-kryminalistyczne*, Kraków 2001, s. 26; M. Romańczuk-Grącka, *Kryminologiczne aspekty sekt destrukcyjnych*, Olsztyn 2008, s. 24.

¹⁰ E. Troeltsch, *Kościół a sekta*, dz. cyt., s. 105.

W ujęciu socjologicznym sektę definiuje się obecnie jako:

grupę społeczną izolującą się od reszty społeczeństwa, mającą też własną hierarchię wartości i zespół norm zachowania się z silnie akcentowaną rolą przywódcy bądź małą grupą, w której realizuje się dążenie do wytworzenia osobistych, bezpośrednich więzi między członkami, a której stosunek do świata, państwa czy społeczeństwa pozostaje obojętny lub niechętny¹¹.

Sekty określa się jako grupy religijne wyodrębnione z jakiejś religii lub związki wyznaniowe, które oderwały się od jakiegoś Kościoła i przyjęły własne zasady organizacyjne. Przyczyną powstawania sekt jest zbiorowy protest przeciwko oficjalnej nauce danej religii czy Kościoła, formom kultu czy strukturom organizacyjnym. Cechami sekt są: silny przywódca, rygorystyczne wymagania moralne, izolacja od reszty społeczeństwa oraz niemożność prowadzenia z nimi dialogu¹².

Można wskazać zasadnicze różnice istniejące między Kościołem a sektą. Uniwersalności Kościoła przeciwstawia się elitarność sekt. Kościół głosi zbawienie świata, a sekty stają w opozycji do świata. Różne jest też podejście do Biblii: obiektywno-kontekstowe w Kościele i subiektywno-arbitralne w sektach. W Kościele ma miejsce wolne i świadome podejmowanie decyzji, natomiast w sektach – „pranie mózgu” i kontrola myśli. Oddanie się Bogu, do którego wzywa Kościół, zastąpione jest w sekcie poddaniem się liderowi¹³.

W zakresie doktrynalnym, kultowym i organizacyjnym sekty są grupami religijnymi, które wyznają wiarę w Boga, dążą do zbawienia, doszukują się źródeł wiary w Biblii – choć czynią to w różnym wymiarze, oraz sprawują jakieś formy kultu. Sekty nie są jednak wspólnotami chrześcijańskimi, ponieważ ich nauka o Bogu, człowieku, zbawieniu, Kościele i życiu wiecznym różni się od nauki chrześcijańskiej, a nawet często jest z nią całkowicie sprzeczna¹⁴. P. Descouremont określa sektę jako ruch religijny, którego członkowie naśladują nowego proroka proponującego im pewien sposób przyjmowania życia i stosunków z Bogiem¹⁵.

G. Witaszek próbuje podać określenie sekty, które odnosiłoby się do sekt wyrosłych na podstawach różnych religii, nie tylko chrześcijańskich. Sekta to grupa, która charakteryzuje się własną wizją świata, różniącą się

¹¹ P.T. Nowakowski, *Sekty. Co każdy powinien wiedzieć*, Tychy 1999, s. 10.

¹² W. Łydka, *Sekty*, [w:] A. Zuberbier (red.), *Słownik teologiczny*, t. 2, Katowice 1989, s. 234–236.

¹³ J. Makselon, *Jednostka w grupie*, [w:] J. Makselon (red.), *Psychologia dla teologów*, Kraków 1990, s. 251.

¹⁴ Z. Pawłowicz, *Kościół i sekty w Polsce*, dz. cyt., s. 107.

¹⁵ P. Descouremont, *Dlaczego dzisiaj sekty cieszą się tak wielkim powodzeniem?* Kraków 1992, s. 24–25.

od wizji głoszonej przez ważniejsze religie świata. Wyznaje ona w absolutny sposób swoją wiarę doskonałości osobowej. Sprawuje całkowitą władzę nad adeptami i dyktuje w szczegółach reguły postępowania¹⁶. Socjologowie uznają zaś, że określenie sekty jest wieloznaczne i dlatego poszczególni autorzy, biorąc pod uwagę silne oddziaływanie czynników historycznych, społecznych i kulturowych, podają własne wyjaśnienia. W obrębie socjologii istnieje zgoda co do tego, że sekty mogą pojawiać się nie tylko w społecznościach religijnych. Z tego też względu termin „sekta” bywa używany w kilku znaczeniach – szerszym i węższym. W szerszym znaczeniu sekta to każdy zbiór ludzi pozostający w opozycji do reszty społeczeństwa lub społeczności, w której dana sekta istnieje. Tak pojęta sekta jest więc grupą społeczną, której najistotniejszą cechą jest izolacja w stosunku do pozostałych grup społecznych. Nie chodzi wyłącznie o izolację przestrzenną, lecz o izolację o charakterze światopoglądowym, ideologicznym czy psychologicznym. Natomiast w węższym znaczeniu sektą nazywamy grupę ludzi połączonych wspólnym przeżywaniem stanów zachwyty i uniesień religijnych, która oddzieliła się od oficjalnego Kościoła lub wyznania¹⁷.

Dla katolików w Polsce sekty stanowią poważne wyzwanie duszpasterskie, zwłaszcza w świetle Magisterium Kościoła i stanowiska papieży, zwłaszcza Jana Pawła II, który przestrzegał, iż nauczanie sekt i nowych ruchów religijnych jest sprzeczne z doktryną Kościoła katolickiego i dlatego należenie do nich oznacza wyparcie się wiary¹⁸. Problematyką szkodliwej działalności sekt Kościół zajmował się wielokrotnie i oficjalnie wypowiadał się na ten temat. Wyraźnie stwierdzono, że podstawy i metody działalności sekt stanowią zagrożenie nie tylko w sferze duchowej człowieka, ale niszczą osobowość, dezorganizują podstawowe struktury społeczne (państwo, rodzina) i oczywiście stoją w sprzeczności do nauczania Chrystusa i Kościoła¹⁹.

Chrześcijański Instytut Badawczy w Toronto prezentuje dziesięć cech charakteryzujących grupę, którą można zakwalifikować w państwie do grup o charakterze niszczącym. Należą do nich: kontrola umysłu, zmiany w diecie uczestnika, charyzmatyczne przywództwo, zwodzenie adeptów, elitaryzm, alienacja, zabranie tożsamości i prywatności, totalitarny światopogląd, wyzysk i doprowadzenie członków do przemęczenia. Grupy

¹⁶ G. Witaszek, *Chrześcijaństwo w obliczu fenomenu sekt*, „Homo Dei” 1998, nr 3, s. 188.

¹⁷ K. Olechnicki, P. Załęcki, *Słownik socjologiczny*, Toruń 1997, s. 805.

¹⁸ Jan Paweł II, *Orędzia na Światowy Dzień Migranta i Uchodźcy 1985–2005*, VI. *Niebezpieczeństwo prozelityzmu sekt religijnych (1990)*, nr 6, Poznań 2009.

¹⁹ Por. „L'Osservatore Romano” 1986, nr 5 (79), s. 3–4.

destrukcyjne nastawione są na całkowitą kontrolę jednostek, manipulację i pozbycie się autonomicznego światopoglądu²⁰.

4.3. Cechy, podział i klasyfikacja sekt

Wyróżnia się kilka cech wspólnych dla wszystkich sekt²¹:

- misjonarska gorliwość – gotowość członków do poświęcenia długich godzin na studiowanie swoich wierzeń i doskonalenie technik rozpowszechniania ich wśród innych. Na zbawienie trzeba zapracować pozyskaniem nowych uczniów,
- przywództwo charyzmatyczne – z nim związane jest powstanie sekty. Przywódca ogłasza nowe objawienie, nową interpretację lub nową technikę. Jemu należy się absolutne posłuszeństwo i poświęcenie. Zwolennicy przywódcy wierzą w jego inność w porównaniu do zwyczajnych śmiertelników i w jego wyjątkową moc,
- wyłączna prawda – sekta ma wyłączne prawo do prawdy. Twierdzi się, że prawdziwe zbawienie można znaleźć, jedynie zostając jej członkiem i w ten sposób akceptując wierzenia, przyjmując praktyki lub używając zalecanych technik, stać się jednym z jej członków,
- nadrzędność grupy – stanowisko o wyłączności sekty prowadzi stopniowo do przekonania o tym, że ta sekta stanowi grupę elitarną. Przekonanie o posiadaniu wiedzy, poznaniu prawdy sprawia, że ludzie dochodzą do wniosku, iż górują nad tymi, którzy nie należą do ich grona,
- ścisła dyscyplina – przyjmuje ona formę kontroli nad niemal wszystkimi aspektami życia członków, tak, że mają oni mało czasu na cokolwiek innego niż działalność w sekcie,
- dławienie indywidualności – w sektach nie ma miejsca dla buntowników, dlatego też większa część kształcenia, szczególnie nowicjuszy, skierowana jest na dławienie indywidualności. Członkowie wyrzekają się odpowiedzialności osobistej i oddają się bez reszty w ręce swych przełożonych. Nie ma miejsca na swobodę myśli, różnice interpretacyjne lub niezależność postępowania.

Nowe religie, sekty, kultury nie są tylko barwnym elementem współczesnego świata, świadectwem bogactwa duchowych i psychicznych pragnień ludzkiej natury. Dla młodych ludzi są niezwykle, egzotyczne i fascynujące²². Sekty często stosują różnego rodzaju techniki manipulacji

²⁰ M. Szostak, *Sekty destrukcyjne...*, dz. cyt., s. 62.

²¹ K. Romanowicz, *Co to jest sekta?* „Niedziela” 1998, nr 29; K. Klauza, *Sekta? – Nie, dziękuję*, „Niedziela” 1998, nr 30, s. 15.

²² W. Nowak, *Sekty w Polsce a młodzież*, Olsztyn 1995, s. 32–33; T. Doktor, *Nowe ruchy religijne i parareligijne w Polsce. Mały słownik*, Warszawa 1999, s. 10.

w celu zwerbowania jak największej liczby członków, a szczególnie młodych ludzi, i wykorzystywania ich do swoich celów.

Wyróżnia się następujące rodzaje sekt²³:

- religijne – ze względu na przyczyny ich powstania oraz obiekt i źródło kultu. Biorąc pod uwagę ich pochodzenie, można wyróżnić sekty wykreowane w wyniku odłamu od religii oraz sekty autonomiczne, powstałe równoległe wobec funkcjonujących wierzeń. Drugie kryterium, obejmujące charakterystykę źródła i obiektu kultu wyróżnia sekty: chrześcijańskie (nawiązujące do idei chrystianizmu), wschodnie (odwołujące się do buddyzmu i hinduizmu), islamskie (czerpiące z religii muzułmańskiej), neodeistyczne (odnoszące się do deizmu), czcicieli UFO (wierzący w cywilizacje pozaziemskie), teozoficzno-okultystyczne (upatrujące potężną moc w magii, alchemii), satanistyczne (kultywujące szatana lub stanowiące wyraz buntu wobec społeczeństwa), paranaukowe – uzdrowicielskie (działające na granicy psychologii i religii), czy wreszcie te wywodzące się z indywidualnych objawień,
- pozareligijne – należy je scharakteryzować, odwołując się do sfer życia, które obejmują. Przywódcy kultów niejednokrotnie ingerują w duchową i indywidualną psychologię adeptów. Takie zachowanie nawiązuje do grup określanych mianem sekt psychoanalitycznych, które oferują pomoc w zakresie zwalczania życiowych trudności z wykorzystaniem technik znanych psychologii klasycznej i psychoanalizie. Oprócz nich istnieją również sekty edukacyjne, nazwane tak ze względu na inwestycje w szkolenia, praktyki, kursy dla swoich członków, oferujące innowacyjne metody zdobywania wiedzy. Kolejną sferą życia, w jaką mogą ingerować sekty, jest obszar medycyny i zdrowia. Tworzą się tu grupy terapeutyczne i uzdrowicielskie, które propagują techniki wychodzenia z nałogów, odmładzania lub uzdrawiania z chorób, często praktykując irracjonalne sposoby działania. Obszarem działalności sekt są również: ekonomia i gospodarka. Grupy tego rodzaju, stosując techniki manipulacji psychologicznej, dążą do jak największych korzyści majątkowych. Często przywódcy grup zamieniają zyski pieniężne na uzyskiwanie wpływów w obszarze działalności państwa, stając się kreatorami sekt politycznych. Formacje gospodarcze prowadzą działalność wielopłaszczyznową opartą na zasadach rynku. W kraju funkcjonują również sekty określane mianem alternatywnych, które zajmują

²³ M. Romańczuk-Grącka, *Kryminologiczne aspekty sekt destrukcyjnych*, dz. cyt., s. 138; K. Wiktor, G. Mikrut, *Raport o niektórych zjawiskach związanych z działalnością sekt w Polsce*, opr. Międzyresortowy Zespół ds. Nowych Ruchów Religijnych MSWiA, Warszawa 2000, www.msw.gov.pl/ftp/pdf/raport_o_sektach.pdf [dostęp: 30.01.2012].

się głoszeniem haseł propagujących odmienne niż ogólnie przyjęte formy życia rodzinnego,

- synkretyczne – odwołujące się do działań zarówno z dziedzin religii, jak i spoza jej obrębu.

Sekty ze swojej natury odrzucają istniejący świat, ze względu na formę, w jakiej to czynią, dzielą się na²⁴:

- takie, które dążą do zmiany świata poprzez samodoskonalenie się i stymulowanie doskonalenia pozostałych członków danego społeczeństwa zgodnie z określoną doktryną, systemem swoich norm moralnych wspartych przyjętymi formami rytualnymi,
- wyróżniające się postawą agresywną wobec świata zewnętrznego,
- takie, które absolutnie nie cenią świata zewnętrznego i dążą wobec tego do usunięcia się z tego świata, są to między innymi tzw. sekty apokaliptyczne, które przepowiadając bliski kataklizm, oferują swym adeptom możliwość ucieczki fizycznej bądź duchowej.

Ze względu na stosunek do wartości uznawanych przez społeczeństwo sekty dzielą się na²⁵:

- konwertystyczne – przekonane o możliwości uczynienia świata lepszym poprzez zmianę człowieka, misyjną działalność moralizatorską i wychowawczą,
- adwentystyczne – głoszące bliski koniec świata, opozycyjnie nastawione wobec tradycyjnych religii, zasad ustrojowych, organizacji państwowych i militarnych,
- pietystyczne – izolujące się od świata zewnętrznego, skoncentrowane na wspólnych, wewnętrznych przeżyciach mistycznych,
- gnostyczne – ceniące wiedzę, wartości intelektualne, nieizolujące się od społeczeństwa.

4.4. Przyczyny popularności i skutki przynależności do sekt

Przyczyn atrakcyjności sekt wśród młodzieży należy upatrywać w poszukiwaniu sensacji, ciekawostek i osobliwości. To, co obce, nieznanne, zakazane, najbardziej pociąga i fascynuje. Inni bogowie, inny sposób myślenia, inne wierzenia i poglądy budzą ludzką ciekawość i chęć zasmakowania czegoś innego. Specjaliści wymieniają trzy poziomy uwarunkowań atrakcyjności sekt wśród młodzieży. W pierwszym rzędzie są one związane z potrzebami i aspiracjami, których, jak sądzą młodzi ludzie, nie mogą zaspokoić w rodzinie, szkole, wojsku, pracy. Drugą podstawowo-

²⁴ Międzyresortowy Zespół do Spraw Nowych Ruchów Religijnych, 2000, s. 22.

²⁵ Tamże.

wą przyczyną jest charakterystyczna w naszych czasach świadomość fundamentalnego kryzysu. Elementem tego kryzysu jest m.in. przyjmująca różne postacie anonimowość. Ujawnia się ona w izolacji jednostki, w bezsilności wobec wielkich grup społecznych. Do tego dochodzi także rozkład rodzin, dysfunkcjonalność instytucji państwowych, jak również kryzys Kościołów. Trzeci poziom stanowią techniki werbowania i szkolenia stosowane przez sekty²⁶.

U obecnych członków sekt obserwuje się tzw. syndrom indoktrynacji, który charakteryzuje się następującymi elementami: nagła zmiana hierarchii wartości, łącznie z porzuceniem pragnienia zdobycia kariery; szybka i dramatyczna zmiana sposobu zachowania; obniżenie elastyczności umysłowej i zdolności adaptacji; udzielanie mechanicznych, stereotypowych odpowiedzi; zawężenie i oziępienie uczuciowości; ofiary są posępne lub przeciwnie – w stanie chorobliwej egzaltacji; regresja: ofiary dziecinnieją, znajdują upodobanie w tym stanie zależności, pragną, by szef decydował za nie; zmiany fizyczne, wyniszczenie, utrata wagi, tępy wyraz twarzy i uciekające spojrzenie; inne zaburzenia, np.: stany dysocjacyjne, stereotypowość zachowań, obsesje, gonitwa myśli, halucynacje.

U byłych członków sekt występują niekiedy zespoły psychotyczne:

- stany depresyjne – szczególnie silne podczas pierwszych kilku miesięcy po odejściu z sekty. Związane są z poczuciem braku nadziei na szczęśliwą przyszłość, zniechęcenia, kryzysem tożsamości, poczuciem zdrady ze strony tych, którym bezgranicznie zaufali,
- problemy z koncentracją uwagi i zapamiętywaniem – wynikają z przyzwyczajenia się do wielokrotnej lektury wyłącznie pism przywódcy sekty, wyuczonego ukierunkowania uwagi i myślenia jedynie na treści związane z kultem. Próba przeczytania czegokolwiek, co nie wiąże się z nim bezpośrednio, może budzić opór, wywoływać frustrację,
- stany dysocjacyjne – mogą utrudniać koncentrację uwagi z powodu krótkich okresów nagłej utraty świadomości. Są efektem wyuczonego w sekcie mechanizmu ucieczkowego, który polega na wchodzeniu w odmienne stany świadomości lub stany niemyślenia, ilekroć pojawi się jakaś niepewność, lęk, tzw. złe myśli, zmęczenie intelektualne lub inne trudne sytuacje,
- „odpływanie” – chodzi tu o odmianę stanu dysocjacyjnego. Można opisać ją jako nagły i automatyczny powrót ukształtowanej w sekcie pseudotożsamości, wyzwolony przez pewne bodźce wzrokowe, słuchowe, dotykowe, zapachowe lub smakowe, które wcześniej były częścią procesu uzależnienia od środowiska kultowego. Rolę bodźca

²⁶ H. Smith, *Religie świata – śladami mądrości pokoleń*, Warszawa 1995, s. 124; O.T. Alexiewicz, *Wiara w pigułce, czyli sekty*, Poznań 2000, s. 12.

- wyzwalającego może spełniać widok książki napisanej przez przywódcę, usłyszane przypadkowo dźwięki mantry, zapach kadzidełek, telefon od członka sekty. Niekiedy ponowne przybranie pseudotożsamości może spowodować powrót do grupy kultowej. „Odpywanie” stosunkowo najczęściej dotyczy tych osób, które niedawno opuściły sektę bądź nie otrzymały wystarczającej pomocy doradczej, polegającej na zintegrowaniu doświadczeń kultowych z całością historii życia,
- „obciążony język” – może sprzyjać stanom „odpywania”. Chodzi tu o trwałe konsekwencje częstego posługiwania się żargonem sekty i zmiany znaczenia podstawowych pojęć, które mogą deformować percepcję rzeczywistości i utrudniać porozumiewanie się z innymi ludźmi. Przede wszystkim jednak „obciążony język” powstrzymuje wyzwolenie się z magicznego i dualistycznego sposobu myślenia, charakterystycznego dla sekt.
  - fobie – one często powstrzymują proces odejścia, niekiedy utrzymują się też przez długi okres po opuszczeniu grupy. Ekscytkonkowie obawiają się zgładzenia siebie lub swoich bliskich przez Boga albo odczuwają silne lęki przed odcięciem przez przywódcę dopływu energii, które spowoduje natychmiastową śmierć.

4.5. Internet jako przestrzeń werbowania nowych członków do sekt

Proces werbowania jest zwykle stopniowy i łagodny. Sekta działa bardzo ostrożnie, aby nie zniechęcić, nie wystraszyć potencjalnego członka. Osoby werbujące okazują werbowanemu miłość, oferują życzliwą pomoc, często pieniężną, przy czym w przypadku pieniędzy zawsze oczekują wzajemności. Od osoby werbowanej oczekuje się również podporządkowania się woli przywódcy. Znakomitym miejscem do werbowania do sekt stał się internet. Członkowie sekt poszukują ludzi młodych, słabych, osamotnionych, niepewnych siebie, niemających oparcia w rodzinie. Brak udziału rodziców w procesie wychowania sprawia, że dzieci stają się dla członków sekt łatwą zdobyczą. Sekta z czasem przejmuje całkowitą kontrolę nad dzieckiem. Poszukiwania te są ułatwione ze względu na to, że duża część młodzieży jest sfrustrowana, często niezadowolona, pozbawiona perspektyw na przyszłość, a swoje problemy opisuje na stronach blogów czy serwisów społecznościowych. Media, w tym internet, stanowią dziś podstawowe źródło informacji o sektach. Wraz z rozwojem internetu można zauważyć, że jest on również wykorzystywany przez sekty.

Religie w sieci, zwane technokultami lub cyberreligiami, stanowią bardzo zróżnicowaną ofertę. Powstały bowiem strony domowe technodruoidów, technoczarownic, technoczycieli egipskiej bogini Sechmet, technopoliteistów itp. Stanowią one nowy wymiar religii. Używanie internetu nie jest rozumiane jedynie jako korzystanie z możliwości technologicznych, ale przedstawiane jako doświadczenie przemiany duchowej. Twierdzi się, że sieć uruchamia „święte energie”, a także może dać podwaliny pod religijne i cudotwórcze ruchy. Komputer staje się mikrokosmosem, który kondensuje makrokosmos nowych kultów i sekt. Nowe świątynie cybernetyczne obiecują, że są w stanie zebrać „święte energie” kosmosu i przelać je na użytkowników sieci. Przywoływane są stare, antyczne bóstwa uzyskujące w internecie nowe „wcielenie”²⁷.

Głównym obiektem zainteresowania sekt są młodzi ludzie z klasy średniej. Chętnie podróżują i łatwiej zgadzają się przebywać z dala od domu i przyjaciół. Podczas podróży czują się niekiedy samotni i zagubieni i choć nie zdają sobie z tego sprawy, stają się wówczas łatwym łupem dla werbowników. Wiele sekt zarzuca sieci na terenie kampusów uniwersyteckich, gdzie rejestrują się jako legalne organizacje studenckie. Studenci mają sporo wolnego czasu i przy niewielkiej zachęcie, łatwo dają się nakłonić do poszukiwania treści duchowych²⁸.

Sekty powstające w kulturze zachodniej prezentują siebie jako te, które dostarczają usilnie poszukiwanej prawdy i praktyki w sposób odmienny, niż to robią kościoły tradycyjne. Głoszą, że właśnie teraz mają do zkomunikowania nową prawdę. Przedstawiają siebie jako powstałe w tej terażniejszości, z implikacją, że cała historia jest preludium prowadzącym do tego momentu – momentu wyłonienia się sekty²⁹. W internecie sekty prowadzą szeroką działalność, wykorzystując sieć do komunikacji i werbowania nowych członków.

Młodzię opisuje swoje problemy i lęki na blogach i forach internetowych, a tam z dużym prawdopodobieństwem może czekać osoba werbująca. Szczególnie narażone są osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, zarówno pod względem materialnym, jak i emocjonalnym. Sekty, wykorzystując to, oferują swoją pomoc, w przeciwieństwie do osób bliskich mają zawsze czas, aby wysłuchać i doradzić³⁰.

²⁷ A. Zwoliński, *Sekty w Internecie*, Kraków 2009, s. 100–101.

²⁸ J. Ritchie, *Tajemniczy świat sekt i kultów*, Warszawa 1994, s. 15–16.

²⁹ B. Wilson, *Czas, pokolenie i sekty*, [w:] T. Mikołajewska (red.), *Zjawisko wspólnoty*, Warszawa 1989, s. 365.

³⁰ A. Andrzejewska, *Sekty*, [w:] J. Lizut (red.), *Zagrożenia cyberprzestrzeni. Kompleksowy program dla pracowników służb społecznych*, Warszawa 2014, s. 169.

- Istnieją różne sposoby werbowania do sekt. Proces ten ma trzy fazy³¹:
- uwodzenia – to swoiste preludium procesu indoktrynacji. Nie zwerbujecie się kogoś do sekty, jeśli uwaga tej osoby nie zostanie przyciągnięta, skoncentrowana na ideach lub złudnych propozycjach ich realizacji. Mało prawdopodobne, by przyszły adept został przyciągnięty przez werbującego członka grupy o szorstkim sposobie bycia. Uwieść to przede wszystkim spodobać się, ale również odwieść od prawdy. Celem wszystkich wysiłków sekty jest zaproponowanie świetlanej utopii zamiast codziennej szarej egzystencji. Werbujący stosuje wszelkie dostępne sekciarskie triki. Działa jak kuglarz, żeby przyciągnąć potencjalnych adeptów; proponuje proste odpowiedzi na zadawane pytania; urzeka rozmówcę, żeby stworzyć złudzenie uczuciowej wymiany; nieustannie sprawdza emocje, pozbawiając dialog wszelkiej logiki; niezdrowej rzeczywistości przeciwstawia perspektywę miłości idyllicznej, która panuje wewnątrz jego wspólnoty. Pierwszy kontakt między obiektem a sektą następuje najczęściej z inicjatywy tej organizacji. Stosuje ona taktykę sprzedaży czynnej, czyli szuka kolejnej „zdobyczy”. Aby sprzedać produkt, niezbędne jest nawiązanie bezpośredniego kontaktu z potencjalnym kupującym. Ten kontakt rozpoczyna proces identyfikacji między werbującym a werbowanym,
  - perswazji – wymaga nawiązania szczególnego układu, relacji nadawczo-odbiorczej między osobami. Wytwarza się pomiędzy nimi specyficzna więź, podtrzymywana w celu wymiany informacji na temat głoszonej doktryny. Nadawca, czyli członek sekty, ma przekonać swego rozmówcę, czyli odbiorcę, który jest celem, potencjalnym adeptem, przedmiotem werbowania. Komunikatem są, jak wspomniano wyżej, informacje dotyczące ideologii. Aby perswazja była skuteczna, każdy z trzech wymienionych wyżej elementów (nadawca, odbiorca oraz komunikat) muszą spełnić szczególne wymagania. Celem perswazji jest doprowadzenie odbiorcy do zaakceptowania propozycji zawartej w informacji. Na proces przekonywania składają się następujące elementy: percepcja, zrozumienie, forma, synteza wiadomości, ich akceptacja, zmiana sposobu myślenia albo postawy. Wiadomości podstawowe, pochodzące z głównego nurtu doktryny sekty, powinny być bardzo czytelne i przejrzyste. Wiadomości z kanałów pobocznych zawierają natomiast wiele elementów irracjonalnych, emocjonalnych oraz ewidentne oszustwa dodane przez nadawcę. Jeśli nadawca zauważy, że odbiorca przyjął przekazaną wiadomość, skorzysta z głównego kanału komunikacji. W przeciwnym razie, jeśli trzeba będzie odpierać zarzuty

³¹ J. Abgrall, *Sekty – manipulacja psychologiczna*, Gdańsk 2005, s. 96–103.

i przekonywać rozmówcę, do manipulacji zostaną wykorzystane kanały poboczne. Nadawca musi być wiarygodny i wzbudzać zaufanie. Udaje sympatię, żeby stworzyć wrażenie empatii – to jeden z kanałów pobocznych. Rolę nadawcy może pełnić pojedyncza osoba, mała grupa, a nawet cała sekta,

- fascynacji – jest kluczowym elementem procesu wprowadzania osoby do sekty. Fascynacja służy „zdobywaniu rynku”. Po fazie rozwiewania wstępnych wątpliwości kandydat zostaje przekonany o słuszności swojego wyboru i staje się coraz bardziej uzależniony od sekty. Kiedy spotyka guru, ostatecznie przestaje się wahać. Zaczyna się wtedy nowy etap indoktrynacji, mający ustanowić magiczną relację między przyszłym adeptem a grupą. Stopniowo są zrywane więzi werbowanego ze światem zewnętrznym po to, by pozostał tylko symboliczny wszechświat tego, co sakralne i boskie. Fascynacja tym wszechświatem odbierze adeptowi wszelką chęć do uwolnienia się spod wpływu sekty i jej członków. Fascynacja nowego kandydata opiera się na rzeczywistym zachwycie symboliczną postacią guru. Guru wydaje się dysponować nadnaturalną mocą, graniczącą z boskością. W tym stadium wolna wola rekruta zaczyna słabnąć wobec wywieranej na nim silnej doktrynalnej presji. Ostatecznie „nawrócenie” adepta będzie zależało od stosunku między siłą zniewolenia wywieranego przez sektę a mocą uprzednich jego więzów ze społeczeństwem. Fazę fascynacji można porównać do hipnozy. Kiedy ona wystąpi, oznacza to przewagę relacji empatycznej nad racjonalną analizą. Fascynacja ucznia wskazuje na stan jego uzależnienia.

4.6. Sekty w cyberprzestrzeni

Internet stał się jednym z najskuteczniejszych sposobów pozyskiwania nowych członków. Dzięki możliwości dotarcia w sposób nieograniczony do szerokich grup sekty bardziej niż dotychczas wpływają na pojedynczego odbiorcę. Sieć przepełniona jest propozycjami różnorodnych sekt, które oferują treści satanistyczne, magiczne, okultystyczne, pseudoreligijne, przeróżne koncepcje bóstw i światopoglądów.

Sekty, podobnie jak wiele zjawisk w świecie rzeczywistym, zaczynają z powodzeniem funkcjonować w internecie. Wielu młodych ludzi zaspokaja potrzebę społecznych kontaktów, siadając przed komputerem. Przez internet odbywa się nie tylko wymiana towarów i usług, ale także idei. Sieć jest miejscem rozpowszechniania wielu skrajnych ideologii, destruk-

cyjnych poglądów, w tym antyracjonalizmu, pseudonauki, okultyzmu, aż do faszyzmu, komunizmu i satanizmu³².

Działalność grup sekciarskich w internecie może być wyjątkowo niebezpieczna. W Niemczech policja zarejestrowała przypadki morderstw, do których doszło na skutek sugestii zamieszczonych na stronie internetowej Kościoła Szatana. Można było na nich znaleźć informacje, jak usunąć zwłoki dzieci zamordowanych w celach rytualnych i szczegółowy instruktaż składania ofiar z ludzi i zwierząt. Satanistyczna Świątynia Seta, założona przez podpułkownika amerykańskiej armii Michaela Aquino, posiada samodzielną filię w Wielkiej Brytanii kierowaną przez jednego kapłana. Jest znakomicie zorganizowana: instrukcje i informacje są przekazywane przez Atlantyk za pośrednictwem poczty elektronicznej. Komputerowe połączenie centrali z filią umożliwia utrzymanie ścisłej jedności pomimo tak znacznego oddalenia. Grupa internautów z Kalifornii, znana jako Heaven's Gate, popełniła w 2000 roku samobójstwo w przekonaniu, że ten krok pozwoli im dołączyć do kosmitów, którzy jakoby zbliżali się do Ziemi wraz z kometą Hale'a–Boppa, by uratować Ziemiaków przed bliskim końcem świata³³.

Sekty, aby zdobyć nowych wyznawców, używają coraz częściej nowych mediów. Internet wykorzystują w celach informacyjnych oraz propagandowych. Stąd pojawianie się dużej liczby serwisów oraz innych narzędzi internetowych związanych z nowymi ruchami religijnymi i sektami. Wykorzystywanie internetu przez sekty to tani sposób dotarcia do dużej liczby osób, potencjalnych członków. Sieć jest zatem bardzo istotnym sposobem propagowania sekt, zarówno przez strony informacyjne, jak i bardziej partycypacyjne podejście, czyli miejsca przynależące do sieciowych sekt. W internecie można poczytać o danym ruchu czy sekcie, skontaktować się z przedstawicielami, z pomocą serwisu dotrzeć do członków, przenieść kontakty z sieci do świata realnego. W cyberprzestrzeni można stać się członkiem jakiejś społeczności wirtualnej związanej z sektą, odprawiać rytuały itp.

Obecnie kontakt z sektami i grupami destrukcyjnymi najczęściej rozpoczyna się w sieci. Tam inicjowane są pierwsze spotkania. Potem następują: inicjacja, pranie mózgu, kult guru, absolutne posłuszeństwo, alienacja z życia, zerwanie z rodziną i przyjaciółmi, nierzadko stosowane są narkotyki, rytuały psychomanipulacyjne, zdarza się także, że werbowani zapadają na choroby psychiczne.

Niektóre z sekt zawdzięczają swój dynamiczny rozwój jedynie umiejętnemu wykorzystaniu mediów. Przykładem może być brazylijska sekta

³² A. Andrzejewska, *Sekty*, dz. cyt., s. 165.

³³ A. Zwoliński, *Sekty w Internecie*, dz. cyt., s. 98–99.

Igreja Universal, która w niedługim czasie zdobyła 3,5 mln wyznawców w 34 krajach świata. Od początku postawiła na środki masowego przekazu. W samej Brazylii, gdzie powstało 2 tysiące świątyń tej sekty, posiada ona 26 rozgłośni radiowych, 4 wydawnictwa i stację telewizyjną. Rocznie notuje obroty rzędu około 800 mln dolarów. W Londynie usiłuje ona zakupić gmach Brixton Academy, znany z występów grupy The Rolling Stones, z przeznaczeniem na nową świątynię. Przywódca sekty, samozwańczy „biskup” Edira Macedo, mieszka w Nowym Jorku i przemawia do zwolenników za pośrednictwem łączny telewizyjnych i telefonu³⁴.

Przykładem sekty działającej w sieci jest ruch wicca (ruch czarownic) – współczesna religia pogańska, duchowymi korzeniami sięgająca szamanizmu i najwcześniejszych form kultu przyrody. Jej charakterystycznymi elementami są: kult Bogini i Boga, idea reinkarnacji, magia, rytualne obchody pełni Księżyca, zjawisk astronomicznych i rolniczych, sferoidalne świątynie stworzone dzięki indywidualnej mocy i będące miejscem odprawiania rytuałów. Sekta ta w Polsce opiera się przede wszystkim na wiedzy internetowej, której głównym nurtem staje się zainteresowanie magiczną i okultystyczną stroną tego ruchu. Z punktu widzenia zagrożeń duchowych otwiera na niebezpieczne inicjacje i naraża człowieka na utratę samokontroli. Z wypowiedzi wielu egzorcystów można wywnioskować, iż jedną z częstych przyczyn zniewoleń duchowych jest obcowanie z sekciarskim zwodzeniem i zaangażowanie za pośrednictwem internetu. Pierwsze strony tej sekty pojawiły się w 1996 roku. Ich celem był kontakt, pozyskiwanie zwolenników, wymiana informacji oraz wspólne odprawianie rytuałów³⁵.

W internecie można znaleźć prawie wszystkie grupy wyznaniowe, a także niezliczoną rzeszę nieznanymi grup i wspólnot. Mają swoje strony buddyści i sikhowie, wspólnoty żydowskie, Towarzystwo Świadomości Kriszny, wszelkie odłamy protestanckie. Są tam obecne także sekty tradycyjnie uznawane za najgroźniejsze, np. Kościół Zjednoczeniowy Sun Myung Moona, Kościół Scjentologiczny czy Rodzina Miłości (Dzieci Boga) Davida Berga. W sieci funkcjonują także grupy całkowicie nieznanymi i małe, np. Tree Temple ov Psychick Youth – czerpiąca z pism Alistaira Crowleya, wskrzesiciela czarnej magii na Zachodzie, czy Church of Jesus Elvis³⁶.

³⁴ Tamże, s. 73.

³⁵ Tamże, s. 96; S. Cunningham, *Wicca – przewodnik dla osób indywidualnie praktykujących magię*, Wrocław 1999, s. 253.

³⁶ A. Zwoliński, *Sekty w Internecie*, dz. cyt., s. 97–98.

4.7. Pomoc rodzinie borykającej się z problemem zagrożenia ze strony sekt

Destrukcyjne oddziaływanie współczesnych sekt stawia rodzinę w trudnej sytuacji. Z jednej strony sekta destabilizuje wspólnotę rodzinną i doprowadza do jej załamania, z drugiej natomiast – to rodzina jest najlepszą bronią przed sektami. Profilaktyka wobec zgubnej działalności sekt jest najskuteczniejsza wtedy, gdy swoje źródło znajduje właśnie w rodzinie. Trzeba zatem stwierdzić, iż to zdrowa chrześcijańska rodzina jest głównym celem destrukcyjnego działania sekt, ale i najskuteczniejszą zaporą przed nimi³⁷.

Pomagając rodzinie, której członek znajduje się pod wpływem sekty, musimy działać rozważnie i spokojnie, nie wolno nam wywierać presji emocjonalnej na osobę zmanipulowaną. Trzeba zbudować lub odbudować zaufanie osoby potrzebującej pomocy, zapewniać ją o wsparciu najbliższych. Nie powinno się krytykować samej sekty, ponieważ może to wywołać skutek odwrotny od oczekiwanego. Bardzo ważne jest zebranie dokładnych informacji na temat sekty, jej członków, liderów oraz działalności organizacji. Nie wolno jednak o tym wspominać osobie, która jest pod wpływem grupy. Warto poszukać kontaktu z osobami, które odeszły z danej sekty, mogą one pomóc w wyciągnięciu osoby spod wpływu organizacji. Można także zgłosić się do organizacji, które zajmują się pomaganiem osobom zwerbowanym do sekty i ich rodzinom. Instytucje te udzielają dokładnych informacji na temat sekt i postępowania w przypadku psychomanipulacji.

W szerszym kontekście bardzo ważne jest wierne wypełnianie powołania rodziny chrześcijańskiej do obdarzania każdego z jej członków prawdziwą miłością, zainteresowaniem, empatią. Chodzi o to, by rodzina była prawdziwą komunią osób, w której fundamentalną postawą jest „życie dla drugich”. Ponieważ w rodzinie wiernej Bogu i będącej prawdziwą wspólnotą osobową tkwi siła, która potrafi uchronić najbliższych przed wstąpieniem do grupy sekciarskiej, a w przypadku pogubienia się kogoś – zareagować na czas i uratować przed ostatecznym zatraceniem się w sekcie. Na każdym zatem etapie: profilaktyki, pomocy przy wydobyciu się z danej sekty czy leczenia skutków pobytu w niej, rodzina ma do spełnienia zadania ogromnej wagi, decydujące o uchronieniu swoich członków przed destrukcyjnym wpływem sekt³⁸. Poprzez wierne wy-

³⁷ A. Olczyk, *Zagrożenie infiltracją ze strony sekt w kontekście patologizacji życia rodzinnego*, „Studia Gdańskie” 2016, t. XXXIX, s. 179.

³⁸ T. Niedziela, *Problem sekt dzisiaj. Spostrzeżenia z posługi duszpasterskiej wśród młodzieży*, „Ateneum Kapłańskie” 2011, nr 157/3, s. 473.

konywanie swoich podstawowych zadań rodzina najskuteczniej chroni swoich członków przed działaniem sekt. Wierność swemu powołaniu czyni z rodziny środowisko „antysektowe”³⁹. Rodzina jako najważniejszy ośrodek wychowawczy może wiele dokonać w zakresie formowania u dzieci postawy odporności na płytką propagandę i działania manipulacyjne różnych współczesnych sekt⁴⁰.

Wyniesione z domu rodzinnego zaufanie do Boga, pokładanie w Nim nadziei, lekcje pokory, modlitwa, życie religijne, to wszystko pomaga młodym ludziom duchowo się wyciszyć. Dlatego też rodzice chrześcijańscy powinni wskazywać dziecku przykładem własnego życia tę drogę ku Bogu. Mając realne oparcie w Bogu i swojej chrześcijańskiej rodzinie, dzieci nie będą czuły się wobec swoich problemów osamotnione ani bezradne. Nie będą tym samym uciekały do poszukiwania innego sposobu na życie, nie będą szukały gdzie indziej (poza domem) poczucia bezpieczeństwa czy zaspokojenia swoich potrzeb. Dlatego nie będą bezbronne wobec działania sekt⁴¹.

A. Zwoliński podkreśla, że:

podstawowym zadaniem osób wychowujących jest budzenie u wychowanka zmysłu krytycznego i uczenie samodzielnej selekcji ofert i propozycji. Skuteczność profilaktyki jest ograniczona, co nie zmienia faktu, że ta część przeciwdziałania propagandzie sekt jest najważniejsza. O wiele bowiem trudniej podejmować próby niwelowania skutków psychicznych i fizycznych, indywidualnych i społecznych, wynikłych z działania tzw. nowych ruchów religijnych. Terapia zawsze jest trudniejsza niż profilaktyka. W przypadku wieloaspektowości skutków działania sekt trudności te ulegają zwielokrotnieniu⁴².

4.8. Zakończenie

Internet stał się najczęstszym miejscem spotkań współczesnych ludzi, zwłaszcza młodych, powoduje to wiele zagrożeń. Na masową skalę rozpoczęło się tworzenie mediów społecznościowych, stron internetowych. Wiele z tych stron jest poświęconych sektom, które przyciągają potencjalnych członków za pomocą pięknej oprawy graficznej.

³⁹ J. Gorbaniuk, B. Parysiewicz (red.), *Rodzina wobec współczesnych wyzwań społeczno-kulturowych*, Lublin 2009.

⁴⁰ W. Nowak, S. Ropiak, *Sekty jako wyzwanie społeczne i religijne*, Olsztyn 2005.

⁴¹ M. Saj, *Przynależność do sekty przestępstwem przeciwko wierze Kościoła*, „Ateneum Kapłańskie” 2011, nr 157/3, s. 462–463.

⁴² A. Zwoliński, *By chronić się przed sektami*, <http://www.affatha.org.pl/sekty/ogolne/Zwolinski1.htm> [dostęp: 23.03.2016].

Relacja sekt i nowych ruchów religijnych z mediami może przybierać różne formy: media mogą się stać elementem ich doktryny, mogą zostać wykorzystane jako nośniki treści ogólnokulturowych przygotowujących pośrednio do spotkania z sektą lub do bezpośredniej propagandy idei sekty. Największe możliwości manipulacji społecznymi środkami przekazu pojawiły się wraz z rozwojem techniki medialnej. Powstanie i rozwój kultury masowej ułatwiły natychmiastowe dotarcie do ogromnej rzeszy odbiorców. Z tej możliwości skrzętnie skorzystały sekty, angażując do realizacji swych celów muzykę, radio, telewizję, kino i internet⁴³. W poszukiwaniu sposobów reklamy i propagandy swych idei sekty zwróciły się także w stronę nowoczesnych technik i przekazów komputerowych. Internet stał się niezwykle atrakcyjnym medium dla małych grup religijnych i sekt. Nie potrzeba dużych pieniędzy, by zaprezentować się przed internetową „publicznością” jako silna organizacja, gotowa nieść pomoc duchową wszystkim potrzebującym⁴⁴. Sekty działające w sieci wabią osoby samotne, zagubione, nieradzące sobie z problemami. Internet sprawił, że sekty stały się o wiele atrakcyjniejsze, a werbowanie potencjalnych członków o wiele łatwiejsze i skuteczniejsze.

---

⁴³ A. Zwoliński, *Sekty w Internecie*, dz. cyt., s. 72–77.

⁴⁴ Tamże, s. 95.